

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

**KASNAKSIZ MAKİNE NAKIŞLARI
215ESB275**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
AÇIKLAMALAR	iv
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. MODEL BELİRLEME	3
1.1. Zikzak Dikiş Makinesi ile Yapılan Uygulamalar.....	3
1.1.1. Tanımı.....	5
1.1.2. Model Belirlemede Kullanılan Araç ve Gereçler	5
1.1.3. Model Belirlemede Yararlanılan Kaynaklar.....	5
1.2. Uygulandığı Yerler	6
UYGULAMA FAALİYETİ	7
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	8
2. MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME	9
2.1. Kasnaksız Makine Nakışı Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler.....	9
2.2. Kasnaksız Makine Nakışı Yapımında Kullanılan Kumaşlar.....	9
2.2.1. Çeşitleri.....	9
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	9
2.2.2. Özellikleri	10
2.3. Kasnaksız Makine Nakışı Yapımında Kullanılan İplikler	10
2.3.1. Çeşitleri.....	10
2.4. Kasnaksız Makine Nakışlarında Kullanılan Yardımcı Malzemeler.....	10
2.4.1. Çeşitleri.....	10
2.4.2. Özellikleri	11
UYGULAMA FAALİYETİ	14
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	15
3. KUMAŞI İŞLEMeye HAZIRLAMA	16
3.1. Ölçü Oran.....	16
3.2. Kasnaksız Makine Nakışlarında Kumaşı Germe	16
3.2.1. Kumaşı Germenin Önemi	16
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	16
UYGULAMA FAALİYETİ	18
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	19
4. MAKİNEDE KASNAKSIZ YAPILAN İŞLEME TEKNİKLERİNİ UYGULAMA	20
4.1. Kasnaksız Olarak Yapılan İşlemeler.....	20
4.1.1. Zikzak	20
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	20
UYGULAMA FAALİYETİ	21
4.1.2. Sürfile	23
UYGULAMA FAALİYETİ	24
4.1.3. İnce ve Kalın Sarma.....	25
UYGULAMA FAALİYETİ	26
4.1.4. Çeşitli Susmalar	27
UYGULAMA FAALİYETİ	28
4.1.5. Çift İğne ile Susma	29
UYGULAMA FAALİYETİ	30

4.1.6. Nervür.....	31
UYGULAMA FAALİYETİ	32
4.1.7. Kapitone.....	34
UYGULAMA FAALİYETİ	35
4.1.8. Dantel ve Fisto Dikme	37
UYGULAMA FAALİYETİ	38
4.1.9. Kenar Kıvrırma	39
UYGULAMA FAALİYETİ	40
4.1.10. Düğme Dikme.....	41
UYGULAMA FAALİYETİ	42
4.1.11. İlik Açma	43
UYGULAMA FAALİYETİ	44
4.1.12. Lastik Dikme	46
UYGULAMA FAALİYETİ	47
4.1.13. Fermuar Dikme	48
UYGULAMA FAALİYETİ	49
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	51
5. KASNAKSIZ MAKİNE NAKIŞLARINDA KULLANILAN KENAR TEMİZLEME TEKNİKLERİ	52
5.1. Kenar Temizlemenin Önemi	52
5.1.1. Kenar Temizleme Tekniğini Seçerken Dikkat Edilecek Noktalar.....	52
5.2. Kenar Temizleme Çeşitleri	52
ÖĞRENME FAALİYETİ-5	52
5.2.1. Köşe Çevirme.....	53
UYGULAMA FAALİYETİ	53
5.2.2. Oya Yaparak Kenar Temizleme	57
UYGULAMA FAALİYETİ	58
5.2.3. Hazır Bant ve Harçlarla Kenar Temizleme.....	59
UYGULAMA FAALİYETİ	60
5.2.4. Aplike Yaparak Kenar Temizleme	61
UYGULAMA FAALİYETİ	62
5.2.5. Makine Nakışı Yaparak Kenar Temizleme	63
UYGULAMA FAALİYETİ	64
5.2.6. Püskül Yaparak Kenar Temizleme	65
UYGULAMA FAALİYETİ	66
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	68
6. ÜTÜ YAPMA	69
6.1. Bitmiş Ürünü Ütüleme	69
6.1.1. Ütülemenin Önemi.....	69
6.1.2. Ürünü Ütülemede Kullanılan Araç ve Gereçler	69
6.1.3. Ürün Özelliğine Göre Ütü Yapmak	70
6.1.4. İşlenmiş Ürünü Ütülerken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar	70
6.2. Ütüden Sararan Yerlerin Temizlenmesi	70
6.2.1. Kola	71
UYGULAMA FAALİYETİ	72
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	73
7. KALİTE KONTROL	74

7.1. Alt İplik Temizleme	74
7.2. Üst İplik Temizleme.....	74
7.3. Tela Temizleme	74
7.3.1. Suda Eriyen Telalar	74
ÖĞRENME FAALİYETİ-7	74
7.3.2. Isı İle Eriyen Tela Temizliği.....	75
7.3.3. Kâğıt Tela Temizliği.....	75
7.3.4. Yapışkan Tela Temizliği.....	75
7.4. Leke Çeşitleri.....	75
7.4.1. Leke Temizlemede Kullanılan Araç ve Gereçler	75
7.4.2. Leke Temizleme Yöntemleri	75
UYGULAMA FAALİYETİ-1	76
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	76
MODÜL DEĞERLENDİRME	76
CEVAP ANAHTARLARI	76
KAYNAKÇA	76

AÇIKLAMALAR

KOD	215ESB275
ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL/MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Kasnaksız Makine Nakışları
MODÜLÜN TANIMI	Kasnaksız makine nakışlarında, model belirleme, malzeme ihtiyacını belirleme, kumaşı işlemeye hazırlama, kasnaksız makine nakışlarını yapma, kenar temizleme teknikleri, ütü yapma, kalite kontrol konularının anlatıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Makineyi hazırlama ve basit arızalar, işlemeye hazırlık
YETERLİK	Kasnaksız makine nakışlarında işleme için hazırlık yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında kasnaksız makine nakışlarında tekniğe uygun işleme yapabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Tekniğe uygun model belirleyebileceksiniz.2. Tekniğe uygun malzeme ihtiyacını belirleyebileceksiniz.3. Tekniğe ve ölçüye uygun olarak kumaşı işlemeye hazırlayabileceksiniz.4. Tekniğe uygun kasnaksız makine nakışlarını yapabileceksiniz.5. Tekniğe ve ürüne uygun kenar temizleme yapabileceksiniz.6. Tekniğe uygun ütü yapabileceksiniz.7. Tekniğe uygun kalite kontrol yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Aydınlık ve temiz atölye Donanım: Desen kitabı, fotoğraflar, renk katalogu, bitmiş ürün örnekleri, çizim araç gereçleri, nakış malzemeleri, süsleme malzemeleri, kumaş, ölçme araçları, çalışma masası, zikzak dikiş makinesi, sanayi tipi piko makinesi
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz.

	<p>Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.</p>
--	---

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Gelişen teknolojiyle birlikte çok çeşitli işleme yapabilen makineler üretilmektedir. Bu makinelerle kısa sürede güzel ve zevkli ürünler elde etmek mümkün olmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile zaman ve iş gücünün daha verimli kullanılması üretimin artmasına sebep olmuştur.

Değişik tekniklerin birlikte veya ayrı ayrı uygulanmasıyla pek çok ürün çeşidi ve teknikler ortaya çıkmıştır. Kasnaksız makine işlemleri de bu tekniklerden biridir.

Kasnaksız yapılan işlemleri günlük hayatta kullanabileceğimiz hemen her eşya üzerine rahatlıkla uygulayabiliriz.

Bu modül, kasnaksız makine nakışlarında model belirleme, malzeme ihtiyacını belirleme, kumaşı işlemeye hazırlama, makinede kasnaksız işleme, kenar temizleme, ütü yapma, kalite kontrol bilgi ve becerilerini içermektedir.

Bu modülü aldığınız takdirde aile ve sanayi tipi nakış makinelerini ve parçalarını tanıyacaksınız. İlerideki modüllerde de makinede iş yapma yeteneği kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, ürüne uygun model belirleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

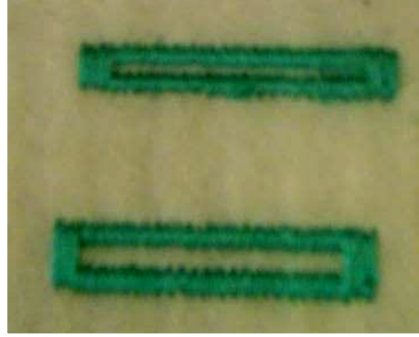
- Çevrenizde zikzak dikiş makineleri ve bu makinelerde yapılan çalışmaları araştırınız.
- Bu modellerde kullanılan malzeme numunelerinden dosya oluşturarak bilgi ve çalışmalarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. MODEL BELİRLEME

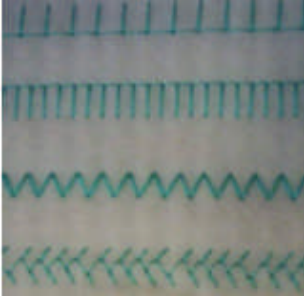
1.1. Zikzak Dikiş Makinesi ile Yapılan Uygulamalar

- Zikzak dikiş
- Sürfile
- İnce ve kalın sarma
- Marka
- Fermuar dikme
- Aplike
- Dantel dikme
- Çin iğnesi
- Antika
- Ajur
- Gölge işi
- Türk işi
- Disklerle çeşitli susmalar
- Çift iğne ile susmalar
- Nervür
- Kapitone
- İki kumaşı birleştirme
- Kenar kıvrırma
- Düğme dikme
- Örme ilik
- Lastik dikme
- Yama
- Örgü
- Biye

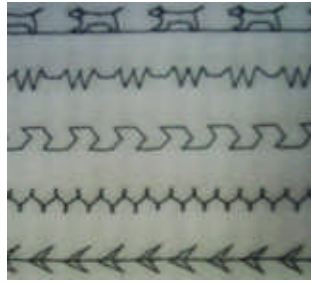
- İnce lastik ile büzgü
- Etek baskısı
- Kordon dikme
- Tül işi
- Antep işi yapma
- Beyaz iş
- Kordela işi
- MIMOZA işi
- Blonya işi
- Kum iğnesi
- Astragan işi
- Maraş işi

Resim 1.1: İlik

Resim 1.2: Zikzak dikiş

Resim 1.3: Çeşitli susmalar

Resim 1.4: Nervür

Resim 1.5: Kapitone

Resim 1.6: Düğme dikme

Resim 1.7: Kenar danteli sarma

1.1.1. Tanımı

Kasnaksız makine nakışı, zikzak dikiş makinesi ile yapılan değişik dikiş ve süslemelerinin tümüdür.

Zikzak dikiş yapan makinelerde, iğneye zikzak hareketini makine verir. Makineyi düz dikiş diker gibi hareket ettirmenize rağmen disk ve makinenin özelliğinden şekiller meydana gelir. Değişik sarma ve susmalar yapılır.

Zikzak dikiş makinelerinde değişik ayaklar ve aparatlar kullanılarak da çeşitli işler ve süslemeler yapılabilir.

Düz dikiş makineleri ile sadece düz dikiş yapılabilir; ancak makine ayağı çıkarılıp gerekli ayarlar yapıldığında zemin elle hareket ettirilerek de çeşitli işlemler yapılabilir.

1.1.2. Model Belirlemede Kullanılan Araç ve Gereçler

- Kumaş (patiska, keten, teri koton, ...)
- Dantel çeşitleri (kenar ve ara danteli, fisto, sutaşı ...)
- Yardımcı malzemeler (düğme, fermuar, elyaf)
- İplik çeşitleri (vs.)
- Çizim malzemeleri(kalem, kâğıt, silgi, makas, renkli kalemler)

1.1.3. Model Belirlemede Yararlanılan Kaynaklar

Model belirlemede yapılmış ürün örnekleri, dergiler, broşürler, desen defterleri, fotoğraflardan faydalanılabilir.

Eski ve yeni işlemlerden de model belirlemede yararlanılmaktadır.

Fikir ve düşünceleri kâğıt üzerine aktararak ya da değişik kaynaklardan yararlanarak tasarımlar da oluşturabilir.

1.2. Uygulandığı Yerler

Kasnaksız makine nakışları çeşitli örtüler (masa örtüsü, sehpa örtüsü), yastık, i ve dış giyim süslemeleri, nevresim takımları, mutfak takımları, yatak takımları, dekoratif eşyalar, şase, bohça, mendil, eşarp, fular, fırfır ve farba kenarlarında uygulanır.

Resim 1.11: Yatak takımı

Resim 1.12: Yastık

UYGULAMA FAALİYETİ

Ürüne uygun olan modeli belirleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Kasnaksız makine nakışı tekniğine uygun model araştırınız.	➤ Kaynaklarınızı etkili ve verimli kullanınız.
➤ Model tespit ediniz.	➤ Kullanım alanına uygun model seçiniz.
➤ Kompozisyon hazırlayınız.	➤ Seçilen modelin, kullanım alanına uygun ölçülerde olmasına dikkat ediniz.
➤ Modeli kâğıt üzerine çiziniz.	➤ Net çizgi çiziniz. ➤ Yuvarlak hatlarda şablon, düz hatlarda cetvel kullanınız.
➤ Hazırladığınız kompozisyonu renklendiriniz.	➤ Fona uygun renk seçmeye dikkat ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Nervür zikzak makinede yapılan bir tekniktir.
2. () Kasnaksız makine nakışı, zikzak dikiş makinesi ile yapılan değişik dikiş ve süslemelerin tümüdür.
3. () Zikzak dikiş yapan makinelerde, iğneye zikzak hareketini makine vermez.
4. () Çizim malzemeleri kalem, silgi, cetvel gibi araçlardır.
5. () Kasnaksız makine nakışlarında eski ve yeni işlemlerden de model belirlemede yararlanılmaz.
6. () Kasnaksız makine nakışlarında, kullanım alanına uygun model seçilir.
7. () Mendil, eşarp, fular, fıfır gibi ürünlerde kasnaksız makine teknikleri uygulanır.
8. () Kasnaksız makine nakışları her türlü kumaşa uygulanır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Kasnaksız makine nakışlarına uygun olarak malzeme ihtiyacını belirleyebilecek, kullanılacak yere ve ürüne uygun malzeme seçebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kasnaksız makine nakışı yapımında kullanılan araç ve gereçleri araştırarak bulduğunuz malzeme örneklerini sınıf arkadaşlarınızla inceleyiniz.

2. MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME

2.1. Kasnaksız Makine Nakışı Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

- Kumaşlar
- İplikler
- Zikzak nakış makinesi ve makine aparatları (mekik, masura, iğne, çeşitli plakalar, baskı ayağı)
- Makas
- Zikzak dikiş ve nakış makinesi
- Yardımcı malzemeler

2.2. Kasnaksız Makine Nakışı Yapımında Kullanılan Kumaşlar

Kasnaksız makine nakışlarında her türlü kumaş kullanılmaktadır.

2.2.1. Çeşitleri

- Patiska
- Opal
- Keten
- Etamin
- Goblen
- Çuval
- Tela
- Tafta
- Saten
- Organze

- Şifo
- Tül
- Krep jorjet
- Pazen
- Kadife

2.2.2. Özellikleri

Yapılacak ürün özelliğine ve kullanılacak yere göre sık ve seyrek dokunuşlu bütün kumaşlar üzerine uygulanabilir.

2.3. Kasnaksız Makine Nakışı Yapımında Kullanılan İplikler

Kasnaksız makine nakışlarında çeşitli iplikler kullanılır.

2.3.1. Çeşitleri

- Makine nakış ipliği
- Koton iplikler
- Sim
- Makine nakış simi

NOT: Kumaş ve ipliklerle ilgili detaylı bilgi için İşlemeye Hazırlık modülüne bakınız.

2.4. Kasnaksız Makine Nakışlarında Kullanılan Yardımcı Malzemeler

Kasnaksız makine nakışlarında çeşitli yardımcı malzemeler kullanılır.

2.4.1. Çeşitleri

- Dantel (ara, kenar danteli)
- Fisto, nakış makinesi
- Sutaşı
- Harç
- Fermuar
- Düğme
- Elyaf
- İğne (dikiş ve toplu iğne)
- Makas (kumaş ve nakış makası)
- Kalem, silgi, kalemıraş
- Cetvel, mezüra
- Fon

2.4.2. Özellikleri

- **Dantel (ara, kenar danteli):** Çeşitli renk, desen ve kalınlıkta işlenmiş seyrek ipliklerin dokunuşuyla meydana gelen bir malzemedir. Kumaşın kenarına dikilen dantele kenar danteli, kumaşın üstünde işlem yapılan dantele ara danteli denir.

Resim 2.1: Kenar danteli

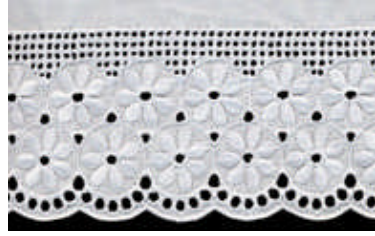

Resim 2.2: Ara danteli

- **Fisto:** Çeşitli kalınlık ve desenlerde, beyaz veya renkli olarak kumaşın üstüne işlenmiş süsleme malzemesidir.

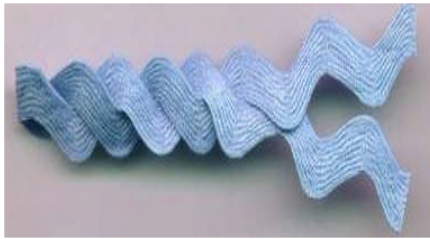

Resim 2.3: Fisto

Resim 2.4: Fisto

- **Sutaşı:** Çeşitli renk ve biçimlerde sert yüzeyli, kumaşın üstüne konarak işlem yapılan süsleme malzemesidir.

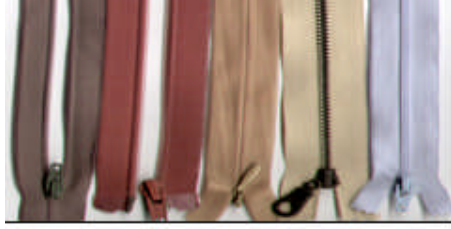
Resim 2.5: Sutaşı

- **Harç:** Sık dokunuşlu, süslü, işlenmiş yüzeyi ile kumaş yüzeyinde işlem yapılan süsleme malzemesidir.

Resim 2.6: Harç

- **Fermuar:** Çeşitli renk ve uzunlukta olan iki kumaş parçasını birleştirmek için kullanılan malzemedir. Metal, plastik, sık veya seyrek dişli çeşitleri bulunmaktadır.

Resim 2.7: Fermuar (gizli, metal dişli, plastik dişli)

- **Düğme:** Metal, plastik ve kemikten yapılan, çeşitli boy ve renkte üretilen, giyim süsleme malzemesidir. 2-4 deliklileri ve alttan tutturmalıları mevcuttur.

Resim 2.8: Düğme (büyük-küçük, 2-4 delikli)

- **Elyaf:** Kimyasal maddelerden yapılan, kumaş ile astar arasına konulan kabartma malzemesidir. Genellikle kapitone yapımında kullanılır.

Resim 2.9: Elyaf

- **İğne (dikiş ve toplu iğne):** Dikiş iğnesi çelikten yapılmış, delikli ve bu delikten iplik geçirilerek kumaş dikmeye yarayan bir malzemedir. Toplu iğne ise deliksiz olup sadece iki malzemeyi (kumaş, dantel vs.) tutturmaya yarar.

Resim 2.10: Dikiş iğnesi

- **Makas (kumaş ve nakış makası):** Nakışta ve dikişte makasın önemi büyüktür. Kaliteli makaslar, su verilmiş çelikten yapılmış olup üzeri cilalıdır. Kullanılacak yere göre değişik tipleri vardır ve malzemeyi (kumaş, dantel, iplik, vs.) kesmek amacı ile kullanılır.

Resim 2.11: Kumaş makası

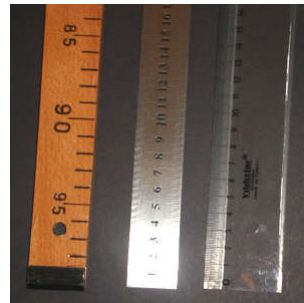

Resim 2.12: Nakış makası

- **Kalem, silgi, kalemtraş:** Çizim yapımında kullanılan çeşitli numaralarda olan kalemler desen çiziminde kullanılır.
- **Cetvel, mezura:** Ölçüm yapmada kullanılır. Tahta veya plastikten yapılmıştır.

Resim 2.13: Mezura

Resim 2.14: Cetvel

UYGULAMA FAALİYETİ

Ürün seçip uygun malzemeleri belirleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürüne uygun kumaş seçiniz.	➤ Kullanım alanını göz önünde bulundurunuz.
➤ Ürüne ve kumaşa uygun iplik belirleyiniz.	➤ Kullandığınız kumaşa uygun seçim yapınız.
➤ Yardımcı malzeme seçiniz(süsleme yapmak için).	➤ Kullanım yerini dikkate alınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Nakış makinesi, kasnaksız makine nakışlarında kullanılmaz.
2. () Kasnaksız makine nakışlarında yapılacak ürün özelliğine ve kullanılacak yere göre sık ve seyrek dokunuşlu bütün kumaşlar üzerine uygulanabilir
3. () Kumaşın kenarına dikilen dantele kenar danteli denir.
4. () Harç sık dokunuşlu, süslü, işlenmiş yüzeyi ile kumaş yüzeyinde işlem yapılan süsleme malzemesidir.
5. () İki kumaşı birleştirmek için kullanılan metal, plastik, seyrek ve sık dişli malzeme fermuar denir.
6. () Elyaf, kasnaksız makine nakışlarında kullanılmaz.
7. () Toplu iğne delikli olup sadece iki malzemeyi (kumaş, dantel vs.) tutturmaya yarar.
8. () Makas kumaş ve iplik kesmeye yarayan araçtır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Tekniğe ve ölçüye uygun olarak kumaşı işlemeye hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kasnaksız makine nakışı yapımında kullanılan germe araçlarını araştırınız.

3. KUMAŞI İŞLEMeye HAZIRLAMA

3.1. Ölçü Oran

Yapılacak ürünün ölçüsü zevke ve kullanılacak yere göre ayarlanabilir. Modeli ve tasarımı belli olan ürüne uygun kumaşı keserken;

- Düz boy ipliğine dikkat ederek ölçüye uygun iplik çekiniz.
- Çektiğiniz iplikten kumaşınızı kesiniz.
- Kestiğiniz kumaşı ütöleyiniz.

3.2. Kasnaksız Makine Nakışlarında Kumaşı Germe

Kasnaksız makine nakışlarında germe işlemi sadece ince ve seyrek dokunuşlu kumaşlarda uygulanır. İşleme çeşidine göre kumaşın altına kâğıt dikerek germe işlemi yapılır. Gerilmeden yapılan işlemlerde ince kumaş büzme yapar, nakışın kalitesini ve değerini düşürür.

3.2.1. Kumaşı Germenin Önemi

- Gerilen kumaş üzerinde nakış daha düzgün işlenir.
- Gerilen kumaş, işlemin kolaylıkla ve süratli işlenmesini sağlar.
- İşlemeden çıkan ürün daha kaliteli ve düzgün görünür.

3.2.1.1. Kumaşı Kâğıt ile Germe

Kullanılan araç ve gereçler:

Parşömen kâğıdı

Ürün kumaşı

Nakiş malzemesi (dikiş iğnesi, iplik, makas, toplu iğne, vs.)

UYGULAMA FAALİYETİ

Kumaşı işlemeye hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Kumaş hesabı yapınız.	➤ Yapacağınız ürünün ölçüsünü alırken dikkat ediniz.
➤ Kumaşı istenilen ölçüye göre kesiniz.	➤ Kumaşı keserken eğri kesmemeye dikkat ediniz. Kumaşınız iplik çekmeye elverişli ise ölçülerinize göre iplik çekiniz.
➤ Kumaşın kenar sürfilesini yapınız.	➤ Kumaşın atmamasına dikkat ediniz.
➤ Kumaşın orta teyelini alınız.	➤ Orta teyeli alırken kumaşın ortasını kaydırmamaya dikkat ediniz.
➤ Kumaşı geriniz.	➤ Düz boy ipliğine dikkat ediniz.
➤ Kâğıdı iki kat kesiniz.	➤ Kâğıdı işlenecek motifi içine alacak şekilde kesiniz.
➤ Kumaşı kâğıdın üzerine yerleştiriniz.	➤ Tekniğe ve ürüne uygun olarak kumaşı en ve boy ipliklerine dikkat ederek yerleştiriniz.
➤ Desenin kenarlarından toplu veya dikiş iğnesi ile tutturunuz.	➤ Çelik iğne kullanınız.
➤ İşlem yapılacak alanın dışından teyel alınız.	➤ Detaylı bilgi için İşlemeye Hazırlık modülüne bakınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Yapılacak ürünün ölçüsü zevke ve kullanılacak yere göre yapılır.
2. () Kumaş keserken iplik çekmek gerekmez.
3. () Kasnaksız makine nakışlarında germe işlemi sadece ince ve seyrek dokunuşlu kumaşlarda uygulanır.
4. () İşleme çeşidine göre kumaşın altına kâğıt dikerek germe işlemi yapılır.
5. () İnce kumaşlar gerilme işlemi yapılmassa büzme yapmaz.
6. () Germe yapılan işleme ürün daha kaliteli ve düzgün görünür.
7. () Kumaş hesabı yapmak önemli değildir.
8. () Çelik toplu ve dikiş iğnesini kullanmak gerekir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun çalışma ortamı hazırlayarak makinede kasnaksız işleme tekniklerini yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Makinede kasnaksız işleme tekniklerini araştırınız.

4. MAKİNEDE KASNAKSIZ YAPILAN İŞLEME TEKNİKLERİNİ UYGULAMA

4.1. Kasnaksız Olarak Yapılan İşlemeler

Kasnaksız makine nakışlarında çeşitli teknikler kullanılmaktadır.

4.1.1. Zikzak

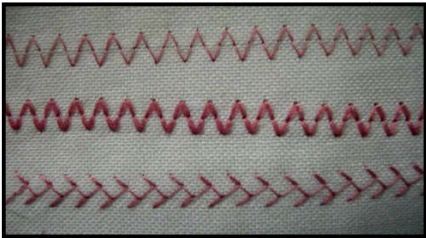
Verev dikiş görüntüsünde olan, bu teknik ile sürfile, birleştirme, yama, dekoratif süsler, lastik dikme, ince ve kalın sarma, aplike, ajur gibi işlemler yapılabilir.

Resim 4.1: Zikzak

UYGULAMA FAALİYETİ

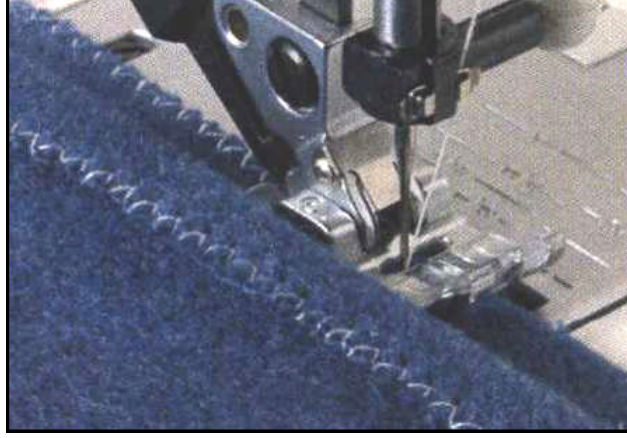
Zikzak dikiş yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Makineyi çalışmaya uygun yere yerleştiriniz.	➤ Makineyi ışık arkadan gelecek şekilde yerleştiriniz.
➤ Makineyi işlemeye hazırlayınız.	➤ 1 numaralı disk veya plaka takınız. ➤ 11 numara makine iğnesi takınız. ➤ Zikzak ayağını takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 12'ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini ayarlayınız (5 numara geniş, 1 numara da derece azalır).
➤ Üst ipliği takınız.	➤ Süsleme amacı ile yapılacak ise farklı renk iplik kullanılabilir.
➤ Kumaşın kenarını katlayınız.	➤ Tek kat yapılabildiği gibi iki kat kumaşa da uygulanabilir.
➤ Kumaşı baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ Kumaşın yüzünden çalışınız.
➤ İğneyi batırıp çıkartarak alt ipliği üste alınız.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Makineyi çalıştırınız.	➤ Çalışırken doğru oturunuz.
➤ Düz bir şekilde kumaşı makineye veriniz.	➤ Makine iğnesi sağa sola hareket ederek zikzak dikiş oluşur.
➤ İşleme devam ediniz.	➤ Atölyeye ait araç ve gereç ve malzemelerin kullanımına özen gösteriniz.
➤ İşlem tamamlanınca iplikleri sağlamlaştırıp kesiniz.	➤ Bilgisayarlı makine kullanılıyorsa ayarlama işlemi makinenin üzerindeki ayar düğmeleri ile yapılır.
	<p>NOT: Makinenin dikiş ayar kolu yukarı doğru kaldırıldıkça zikzak sıklaşır. 20' nin üzerindeki çizgiye yaklaştıkça sarma şeklini alır.</p> <p>Zikzak ayar düğmesi 5 numarada en geniş zikzağı yapar. 1 numaraya kadar derece derece daralır ve 0'da normal dikişi yapar.</p>

Resim4. 2: Zikzak çeşitleri

4.1.2. Sürfile

Nakiş yapılacak ürün parçalarının, kumaş kenarı dokuma ipliklerinin işleme esnasında çıkmaması için yapılan bir işlemdir.

Resim 4.3: Sürfile

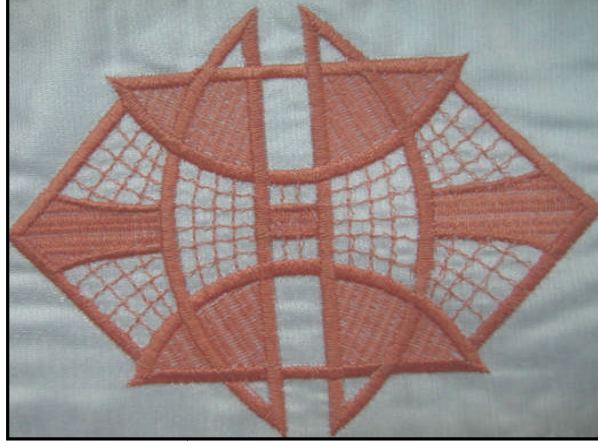
UYGULAMA FAALİYETİ

Sürfile yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Makineyi çalışmaya uygun yere yerleştiriniz.	➤ Işık arkadan gelecek şekilde ayarlanmalıdır.
➤ Makineyi işlemeye hazırlayınız.	➤ 1 numaralı disk veya plaka takınız. ➤ 11 numara makine iğnesi takınız. ➤ Zikzak ayağını takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 12'ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini ayarlayınız (5 numara geniş, 1 numara da derece azalır).
➤ Üst ipliği takınız.	➤ Kumaşın renginde olmasına dikkat ediniz.
➤ Kumaşı baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ Tek kat yapılabildiği gibi iki kat kumaşa da uygulanabilir.
➤ İğneyi batırıp çıkartarak alt ipliği üste alınız.	➤ Dikkatli olunuz.
➤ Makineyi çalıştırınız.	➤ İş disiplinine sahip olmalısınız.
➤ Düz bir şekilde kumaşı makineye veriniz.	➤ İğnenin kumaşın soluna batmasına ve diğer kenarına sağa boşa batmasına dikkat ediniz.
➤ İşlem tamamlanınca iplikleri sağlamlaştırıp kesiniz.	➤ Makineyi kullanırken baskı ayağının altında çok çekmemelisiniz.

4.1.3. İnce ve Kalın Sarma

Bu teknik desen çalışması, dantel ve fistoların tutturulmasında kullanılır. Aplike, marka, ilik yapılabilirdiği gibi kenar temizleme tekniği olarak da kullanılmaktadır. İnce ve kalın sarmanın sıklığı ve seyrekliği isteğe, kumaşa ve işleme özelliğine göre ayarlanır.

Resim 4.4: Sarma

UYGULAMA FAALİYETİ

Sarma yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Makineyi çalışmaya uygun yere yerleştiriniz.	➤ Işık arkadan gelecek şekilde olmalı
➤ Makineyi işlemeye hazırlayınız.	➤ 1 numaralı disk veya plaka takınız. ➤ 11 numara makine iğnesi takınız. ➤ Zikzak baskı ayağını takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 20 veya üzerin getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini ayarlayınız (5 numara geniş, 1numara da derece azalır).
➤ Kumaşı baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ İnce kumaşların altına kâğıt koyarak çalışınız.
➤ İğneyi batırıp çıkartarak alt ipliği üste alınız.	➤ Sarma kalınlığını isteğe göre ayarlayabilirsiniz.
➤ Makineyi çalıştırınız.	➤ Sarmanın altından iplik yürütülecekse ilik ayağı takılarak çalışılır.
➤ Düz bir şekilde kumaşı makineye veriniz.	➤ Kumaşı çok fazla çekmeyiniz.
➤ Alta koyduğunuz kâğıdı çıkartınız.	

4.1.4. Çeşitli Susmalar

Bu teknik yatak takımlarında, çay ve sofra takımlarında, örtülerde, giyim ve dekoratif süslemede kullanıldığı gibi yardımcı iğne tekniği olarak da kullanılır.

Resim 4.5: Çeşitli susmalar

UYGULAMA FAALİYETİ

Susmalar yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Makineyi çalışmaya uygun yere yerleştiriniz.	➤ Işık arkadan gelmelidir.
➤ Makineyi işlemeye hazırlayınız.	➤ İstedığınız disk veya plaka takınız. ➤ 11 numara makine iğnesi takınız. ➤ Zikzak baskı ayağını takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 20 veya üzerine getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini ayarlayınız (3-5numara arasında ayarlayınız).
➤ Üst iplik takınız.	➤ Renkli iplikler kullanabilirsiniz.
➤ Kumaşı baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ İnce kumaşların altına kâğıt koyarak çalışınız.
➤ İğneyi batırıp çıkartarak alt ipliği üste alınız.	➤ Diskin veya plakanın üzerinde desen oluşur.
➤ Makineyi çalıştırınız.	➤ İki disk veya plaka üst üste konularak değişik desenler uygulanabilir.
➤ Düz bir şekilde kumaşı makineye veriniz.	➤ Zamanı etkili kullanınız.
➤ Alta koyduğunuz kâğıdı çıkartınız.	
➤ İşlem tamamlanınca iplikleri sağlamlaştırıp kesiniz.	➤ Temiz ve düzenli çalışınız.

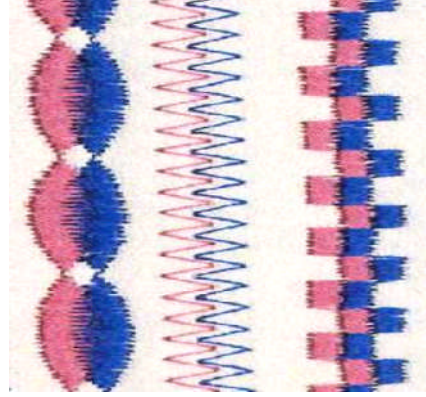
Resim 4.6: Giyim süslemesi

4.1.5. Çift İğne ile Susma

Dekoratif süsleme amacıyla yapılır. Makineye çift ucu olan iğne ve iki iplik takılarak çalışıldığı için bu ismi almıştır. Zevkli, gösterişli ve kolaydır. Çeşitli örtülerde, giyim, bohça, peçete, yatak takımları, sofrta takımları gibi ürünlerin süslenmesinde uygulanır.

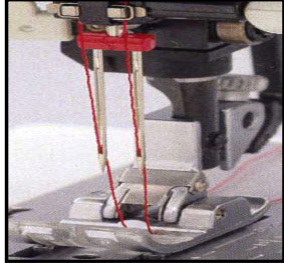
Resim 4. 7: Çift İğne çalışması

Resim4.8: Çift İğne örneği

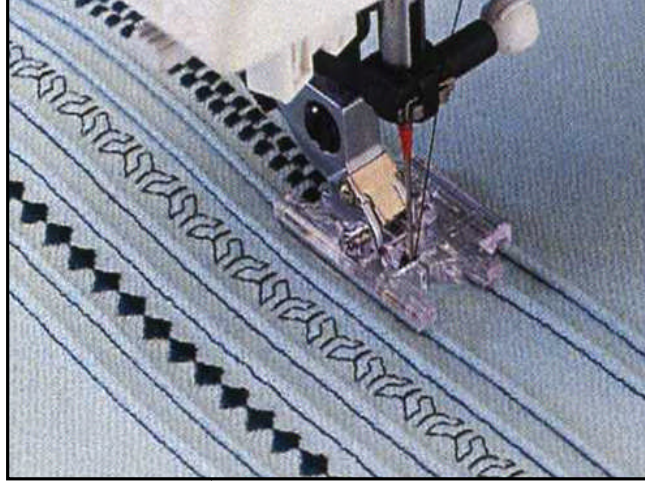
UYGULAMA FAALİYETİ

Çift iğne ile susma yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Makineyi çalışmaya uygun yere yerleştiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Işık arkadan gelmelidir.
<ul style="list-style-type: none">➤ Makineyi işlemeye hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ İsteddiğiniz disk veya plakayı takınız.➤ Çift iğneyi takınız(düz tarafı arkaya gelecek şekilde iğne yuvasına yerleştiriniz).➤ Zikzak baskı ayağını takınız.➤ Dikiş ayar kolunu 20 veya üzerine getiriniz.➤ Zikzak ayar düğmesini ayarlayınız (2-3numara arasında ayarlayınız).
<ul style="list-style-type: none">➤ Üst iplik takınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ İki ipliği birleştirerek tek iplik gibi takınız, iğneye iki ipliği ayrı geçiriniz. İki renk iplik kullanabilirsiniz. <p>Resim 4.9: Çift iğne ile susma yapımı</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaşı baskı ayağının altına yerleştiriniz.➤ İğneyi batırıp çıkartarak alt ipliği üste alınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ İnce kumaşların altına kâğıt koyarak çalışınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Makineyi çalıştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Makineyi hafif çalıştırınız.➤ Çok uzun süre çalışmak iğnenin ısınmasına sebep olur, ara sıra soğumasını bekleyiniz.➤ İğnenin kayganlığını ve soğumasını sağlamak için kuru sabun sürebilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Düz bir şekilde kumaşı makineye veriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ İğne çok ince olduğu için dikkatli kullanınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Alta koyduğunuz kâğıdı çıkartınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ İşlem tamamlanınca iplikleri sağlamlaştırıp kesiniz.	

4.1.6. Nervür

Bir veya iki milimetre genişliğinde ince kırma veya pililerdir. Nakışta dekoratif süsleme amacıyla kullanılmaktadır. Makinede çift iğne ve nervür ayağı takılarak uygulanır. Makinedeki alt ve üst iplik ayarları hafif sıkılırsa daha iyi sonuç alınır. Çeşitli örtülerde, yatak takımlarında, giyim ürünlerinde uygulanabilir.

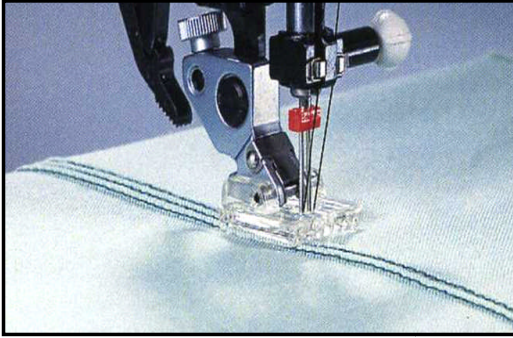

Resim 4.10: Nervür çalışması

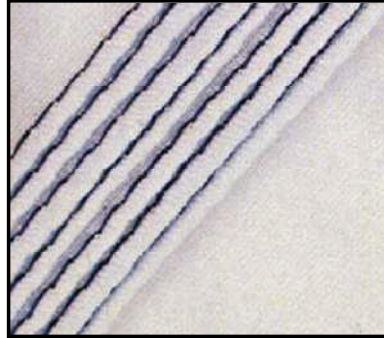
UYGULAMA FAALİYETİ

Nervür yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Makineyi çalışmaya uygun yere yerleştiriniz.	➤ Işık arkadan gelmelidir.
➤ Makineyi işlemeye hazırlayınız.	➤ Kapitone disk veya plaka takılmaz. ➤ Çift iğneyi takınız (düz tarafı arkaya gelecek şekilde iğne yuvasına yerleştiriniz). ➤ Nervür genişliğine göre baskı ayağını takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 12'ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini dikiş ayarına 0'a getiriniz.
➤ Üst iplik takınız.	➤ İki ipliği birleştirerek tek iplik gibi takınız, iğneye iki ipliği ayrı geçiriniz. ➤ Alt üst iplikler hafif sıkı tutulursa daha net olur.
➤ Nervür yapılacak yerleri işaretleyiniz.	➤ Nervür sayısına göre kumaş miktarını ayarlayınız. ➤ İplik çekerek teyel yaparak hazırlayabilirsiniz.
➤ Kumaşı baskı ayağının altına yerleştiriniz.	
➤ İğneyi batırıp çıkartarak alt ipliği üste alınız.	
➤ Makineyi çalıştırınız.	
➤ Düz bir şekilde kumaşı makineye veriniz.	➤ İki sıra düz dikiş yapılırken iki dikiş arası sıkı olduğu için kumaşı kabartarak nervür gibi görünecektir.
➤ İşlem tamamlanınca iplikleri sağlamlaştırıp kesiniz.	

Resim4.11: Nervür

Resim4.12: Nervür

4.1.7. Kapitone

Kumaşın altına elyaf (dolgu malzemesi) yerleştirerek çeşitli dikiş teknikleri ile yüzeyinin süslenmesidir. Kumaş, elyaf ve astarlık kumaşının bir araya getirilmesi ile uygulanır. Yatak örtüsü, bebek battaniyesi, giyim ve dekoratif süslemelerde kullanılır. Kapitone düz dikiş, zikzak dikiş veya plakalardaki şekillerden herhangi biri ile yapılabilir.

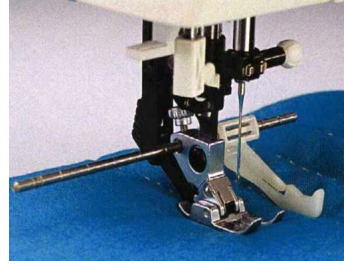

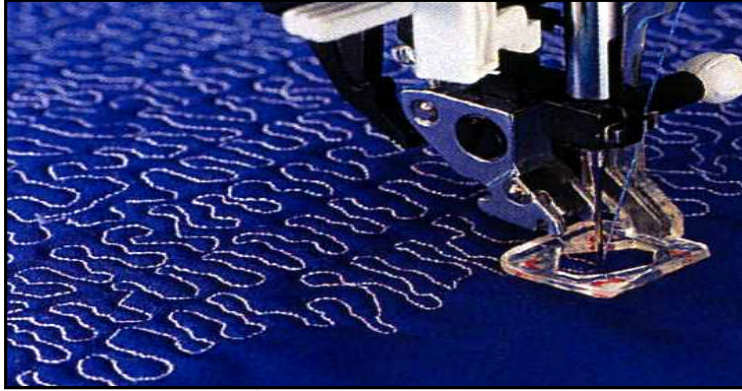
Resim4.13: Kapitone

UYGULAMA FAALİYETİ

Kapitone çalışınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Makineyi çalışmaya uygun yere yerleştiriniz.	➤ Işık arkadan gelmelidir.
➤ Makineyi işlemeye hazırlayınız.	➤ Kapitone, susma tekniklerinden biri ile yapılacaksa disk veya plaka takınız. ➤ 14 numara makine iğnesi takınız. ➤ Zikzak veya baskı ayağı takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 12' ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini dikiş ayarına 0 veya susma tekniği için zikzak ayar düğmesini 2-5 numara arasında getiriniz.
➤ Kumaşı ve astarlık kumaşı ütöleyiniz.	➤ Elyafın altına astarlık kumaş koymadan yapılabilir.
➤ Kapitone yapılacak yerin kalıbını parşömen kâğıdına çıkarınız.	
➤ Kapitone desenini parşömen kâğıdına çiziniz.	➤ Serbest şekillerde de kapitone olabilir.
➤ Kumaşın üzerine kâğıda çizilen deseni yerleştiriniz.	
➤ Kâğıdın ve kumaşın yüzü masaya degecek şekilde yerleştiriniz.	
➤ Elyafı veya süngeri üzerine yerleştiriniz.	➤ Dolgu maddesini (elyaf, sünger vb.) kapitone yapılacak ürüne göre seçiniz.
➤ Astarlık kumaşını elyafın üzerine yerleştiriniz.	➤ Astarlık kumaşı esas kumaşla en boy iplikleri üst üste gelecek şekilde elyafın üzerine yerleştiriniz. ➤ Elyafın altına kâğıt konularak da kapitone işlemi yapılır. ➤ Kapitonedden sonra kâğıt yırtılarak temizlenir. ➤ Astarlık sonra geçirilebilir.
➤ Kapitone ayağını takınız.	
➤ Birbirine teyellenmiş olan kumaş, astar ve elyafı baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.

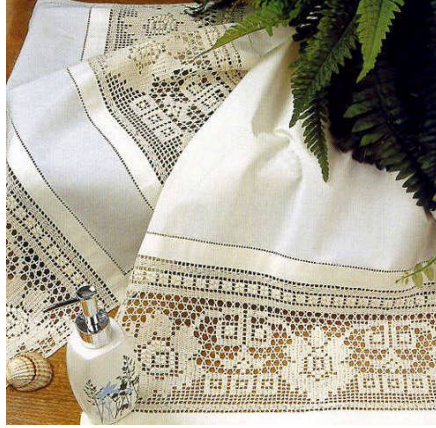
➤ Makineyi çalıştırınız.	➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
➤ Düz bir şekilde kumaşı makineye veriniz.	➤ Dikiş ayarı biraz seyrek olursa rahat çekilir.
➤ Desen çizgilerinden makineyi çekiniz.	➤ Muntazam olması için kapitone ayağını bir önceki çizgiye getirerek çalışınız.
➤ İşlem tamamlanınca kâğıdı ve teyelleri sökünüz.	
➤ İşlem tamamlanınca iplikleri sağlamlaştırıp kesiniz.	

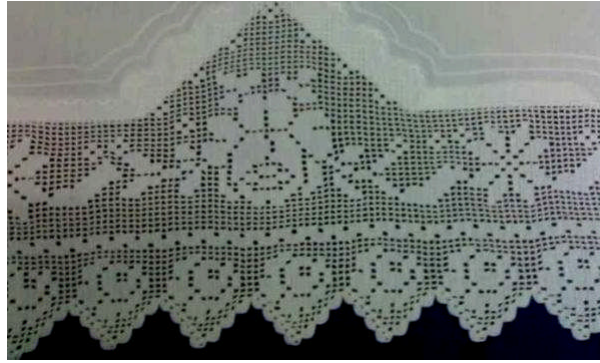
Resim 4.15: Serbest kapitone

4.1.8. Dantel ve Fisto Dikme

Danteli kumaşın kenarına tutturulmadan önce kumaşın kenarı da temizlenebilir. Ara dantelini kumaşın üzerine yerleştirip iki kenarından zikzak ile tutturulup altı kesilebilir (Resim 4.16). Bu tutturma işlemi ince sarma ile de yapılabilir. Dantel yerine fisto veya uygun başka bir malzeme de kullanılabilir.

Resim 4.16: Ara danteli dikimi

Resim 4.17: Kenar danteli dikimi

UYGULAMA FAALİYETİ

Dantel dikişiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çalışma ortamını ve makineyi hazırlayınız.	➤ Makinenizi ışık arkadan ve soldan gelecek şekilde uygun konuma getiriniz.
➤ Kullanılan araç ve gereçleri hazırlayınız.	➤ Makine,1 numaralı disk,1 adet 50 numara koton nakış makarası,11 numara makine iğnesi, kumaş, dantel veya fisto, dikiş malzemeleri, parşömen veya tela
➤ Makineyi tekniğe uygun hazırlayınız.	➤ Zikzak baskı ayağını takınız. ➤ 1 numaralı diski takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 20'ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini, yapılacak işin özelliğine göre 2,3 ile 4 arasında ayarlayınız. ➤ İpinizi makineye takınız.
➤ Kumaşın kenarını tersine doğru 0,5 veya 1 cm' den katlayınız.	➤ Katladığımız yeri ütöleyiniz.
➤ Katlanan kenarın yüzüne, danteli veya fistoyu teyelleştiriniz.	➤ Dantel veya fistoyu dikkatli yerleştirip teyelleştiriniz.
➤ Kumaşın altına tela veya kâğıt koyunuz.	➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
➤ Alt ipliği üste alınız.	
➤ Kumaşı baskı ayağının altına yerleştirip baskı ayağını indiriniz.	
➤ Makinenizi hareket ettirip zikzak dikiş ile dantel veya fistoyu kumaşa tutturunuz.	➤ Danteli veya fistoyu kumaşa büzmeden önce iğneleyiniz daha sonra teyelleştiriniz. ➤ Aynı zamanda dantel kumaşın ortasına konulup iki kenarından zikzak dikiş ile tutturulup altı kesilebilir. Bu işlemi, ince sarma ile de yapılabilir.
➤ İşlem sona erince tela veya kâğıdı yırtıp temizleyiniz. İplikleri alta geçirip sağlamlaştırınız fazlasını kesiniz.	➤ Temizliğine ve sağlamlaştırmasına özen gösteriniz.

4.1.9. Kenar Kıvrırma

Yapılan ürünlerin kenarlarının temiz ve düzgün görünümde olması için kıvrırma işlemleri yapılır.

Resim4.18: Kenar kıvrırma

UYGULAMA FAALİYETİ

Kenar kıvrırma işlemi yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çalışma ortamını ve makineyi hazırlayınız.	➤ Makinenizi ışık arkadan ve soldan gelecek şekilde uygun konuma getiriniz.
➤ Kullanılan araç ve gereçleri hazırlayınız.	➤ Zikzak dikişe ayarlanmış makine ➤ 1 numaralı disk ➤ 1 adet 50 numara koton nakış makarası veya kullanılacak kumaşa uygun dikiş ipliği ➤ 14 numara makine iğnesi ➤ Kenarı kıvrılacak kumaş ➤ Kenar kıvrırma baskı ayağı
➤ Makineyi tekniğe uygun hazırlayınız.	➤ Kenar kıvrırma baskı ayağını takınız. ➤ 1 numaralı diski takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 12'ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini, yapılacak işin özelliğine göre 2,3 ile 4 arasında ayarlayınız.
➤ Kumaşınızı hazırlayınız.	
➤ Kenar kıvrırma baskı ayağını yerine takınız.	➤ Baskı ayağını düzgün takınız.
➤ Kenarı kıvrılacak kumaşı, baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ Kıvrılacak olan kenar sağda, fazla olan kumaş kısmı solda kalsın.
➤ Kıvrılacak olan, kumaşın kenar kısmını sola doğru bükerek kıvrırma ayağının kıvrıntısı arasına yerleştiriniz.	➤ Kumaşı dikkatli ve düzgün bir şekilde baskı ayağının kıvrıntısına yerleştiriniz.
➤ İğneyi kumaşa batırınız.	
➤ Makineyi çalıştırıp dikiş yapmaya devam ediniz.	➤ Kumaşı kaydırmadan işlemi yapınız.

4.1.10. Dügme Dikme

Kullanım alanlarına göre çeşitli ebatlarda makinede düğme dikilerek kullanıma hazır hâle getirilebilir.

Resim 4.19: Dügme dikimi

UYGULAMA FAALİYETİ

Düğme dikiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çalışma ortamını ve makineyi hazırlayınız.	➤ Makinenizi ışık arkadan ve soldan gelecek şekilde uygun konuma getiriniz.
➤ Kullanılan araç ve gereçleri hazırlayınız.	➤ Zikzak dikişe ayarlanmış makine ➤ 1 numaralı disk ➤ 1 adet 50 numara koton nakış makarası veya kullanılacak kumaşa uygun dikiş ipliği ➤ 14 numara makine iğnesi ➤ Kenarı kıvrılacak kumaş ➤ Düğme baskı ayağı ➤
➤ Makineyi tekniğe uygun hazırlayınız.	➤ Kenar kıvrırma baskı ayağını takınız. ➤ 1 numaralı diski takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 20'ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini, yapılacak işin özelliğine göre 2,3 ile 4 arasında ayarlayınız. ➤ Dişlileri düşürünüz.
➤ Kumaşınızı hazırlayınız.	
➤ Kumaşı ve dikilecek olan düğmeyi üst üste koyarak baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ Dikkatli yerleştiriniz.
➤ Alt ipliği üstte alınız. Aynı yere batarak ipliğinizi sabitleştiriniz.	➤ Çalışırken düzgün oturunuz. ➤ Zikzak ayar kolu 20'nin üzerindeki çizgide olsun.
➤ İğneyi düğmenin deliğine batırınız.	➤ Elinize dikkat ediniz.
➤ Zikzak genişliğini düğmenin deliklerinin genişliğine göre ayarlayınız.	➤ Çalışırken dikkatli olunuz.
➤ Düğmenin deliklerine batarak işlemi tamamlayınız.	➤ Çalışırken dikkatli olunuz.
➤ İğneyi 2-3 defa aynı yere batırarak ipliği sağlamlaştırınız.	➤ Düğme 4 delikli ise aynı işlemi diğer deliklere de uygulayınız.
➤ Kumaşı baskı ayağının altından çıkarınız.	➤ Çalışırken dikkatli olunuz.
➤ Alt ve üst ipliklerini sağlamlaştırınız ve sağlamlaştırdığınız iplikleri kesiniz.	➤ Çalışırken dikkatli olunuz.

4.1.11. İlik Açma

Düğme ebatına göre makinede ilik açılır.

Resim4.20: İlik açma

UYGULAMA FAALİYETİ

İlik açınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çalışma ortamını ve makineyi hazırlayınız.	➤ Makinenizi ışık arkadan ve soldan gelecek şekilde uygun konuma getiriniz.
➤ Kullanılan araç ve gereçleri hazırlayınız.	➤ Zikzak dikişe ayarlanmış makine ➤ 1 numaralı disk ➤ 1 adet 50 numara koton nakış makarası veya kullanılacak kumaşa uygun dikiş ipliği ➤ 11 numara makine iğnesi ➤ İlik açılacak kumaş ➤ İlik baskı ayağı
➤ Makineyi tekniğe uygun hazırlayınız.	➤ İlik baskı ayağını takınız. ➤ 1 numaralı diski takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 20'ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesini, iliğin boyuna oranlı olarak 2, 3 ile 4 arasında ayarlayınız.
➤ Kumaşınızı hazırlayınız.	
➤ Alt ipliği üste alınız.	
➤ Makineyi ince sarmaya ayarlayınız.	
➤ Zikzak ayar düğmesini 2'nin üzerine getiriniz.	
➤ Kumaş üzerinde ilik yerini belirleyiniz.	➤ Yerini dikkat ederek belirleyiniz.
➤ İğneyi sağa sola hareket ettiren mandalı sola çeviriniz.	
➤ İlik yerinin üst ucunu baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ Dikkat ederek yerleştiriniz.
➤ Baskı ayağını indiriniz.	➤ Zamanı verimli kullanınız.
➤ Belirlediğiniz yere batırarak makineyi çalıştırınız.	➤ Makineyi dikkatli çalıştırınız.
➤ İlik boyunca ince sarma yapınız.	➤ Birinci kenarı sarınız.
➤ Birinci kenarın sonunda makine iğnesini	➤ İğneyi, kumaş üzerinde doğru yerde

sağ tarafta kumaşa batmış olarak bırakınız.	bırakınız.
➤ Baskı ayağını kaldırınız.	➤ Baskı ayağını dikkatli kaldırınız.
➤ Kumaşı çeviriniz.	➤ İkinci kenarı sarmak üzere
➤ Baskı ayağını indiriniz.	
➤ Makineyi çalıştırarak iğneyi sol tarafa geçiriniz.	
➤ İğne yukarıda iken zikzak ayar düğmesini 4'e getiriniz.	➤ İğnenin yukarıda olmasına dikkat ediniz. ➤ Yapılan sarma genişliğinin iki katı olacak.
➤ 4-5 defa zikzak yaparak biriti yapınız.	➤ Zamanı etkin kullanınız.
➤ Zikzak düğmesini tekrar 2'ye getiriniz.	➤ İğnenin yukarıda olmasına dikkat ediniz.
➤ Birinci kenardaki gibi ikinci kenarı da ince sarma yapınız.	
➤ Makine iğnesini sağa alınız.	
➤ Birinci biriti yaptığınız şekilde, ikinci biriti yapınız.	
➤ Aynı yere 2-3 defa batarak ipliği pekiştiriniz.	➤ Dişlileri düşürmeyi ve zikzak düğmesini 0'a getirmeyi unutmayınız.
➤ Kumaşı makineden çıkarınız.	
➤ İpliklerini sağlamlaştırıp kesiniz.	
➤ Küçük düz uçlu bir makas ile yapmış olduğunuz iliğin ortasını kesiniz.	➤ Dikkatli kesiniz.

4.1.12. Lastik Dikme

Makinede lastik dikerek esneklik sağlanabilir.

Resim 4.21: Lastik dikme

UYGULAMA FAALİYETİ

Lastik dikişiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çalışma ortamını ve makineyi hazırlayınız.	➤ Makinenizi ışık arkadan ve soldan gelecek şekilde uygun konuma getiriniz.
➤ Kullanılan araç ve gereçleri hazırlayınız.	➤ Zikzak dikiş ayarlanmış makine ➤ 2 numaralı disk ➤ 1 adet 50 numara koton nakış makarası veya kullanılacak kumaşa uygun dikiş ipliği ➤ 11 numara makine iğnesi ➤ Kumaş ve lastik ➤ Zikzak baskı ayağı
➤ Makineyi tekniğe uygun hazırlayınız.	➤ İlik baskı ayağını takınız. ➤ 2 numaralı diski takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 12'ye getiriniz. ➤ Zikzak ayar düğmesi, yapılacak işin özelliğine göre 2,3 ile 4 arasında değişir.
➤ Kumaşınızı hazırlayınız.	➤ Kumaşın lastik dikilecek olan kenarını 1 cm'den tersine doğru ütüyerek katlayınız.
➤ Üzerine 1 cm enindeki yassı lastiğin ucunu koyarak baskı ayağının altına yerleştiriniz.	➤ Lastiğin eni yapılacak yere göre değişebilir.
➤ İğneyi, lastik ve kumaşın sol kenarına batırınız.	➤ Dikkatli batırınız.
➤ Sağ el ile kumaşın düzgünlüğünü sağlayıp sol el ile lastiği biraz gergin olarak tutunuz.	➤ Dikkatli tutunuz.
➤ Makineyi çalıştırınız.	➤ Dikkatli çalıştırınız.
➤ Lastiği gergin tutarak zikzak hareketine lastiğin sonuna kadar devam ediniz.	➤ Lastiği gergin tutunuz.
➤ Kumaşı makineden çıkarıp ipliklerini sağlamlaştırıp kesiniz.	➤ İplikleri dikkatli temizleyiniz.

4.1.13. Fermuar Dikme

Kullanım yerine göre boy ve renk seçilen fermuarlar makinede dikilir.

Resim 4. 22: Fermuar dikme

UYGULAMA FAALİYETİ

Fermuar dikişiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çalışma ortamını ve makineyi hazırlayınız.	➤ Makinenizi ışık arkadan ve soldan gelecek şekilde uygun konuma getiriniz.
➤ Kullanılan araç ve gereçleri hazırlayınız.	➤ Dikiş ayarlanmış makine ➤ 1 numaralı disk ➤ 1 adet 50 numara koton nakış makarası veya kullanılacak kumaşa uygun dikiş ipliği ➤ 14 numara makine iğnesi ➤ Fermuar dikilecek kumaş ve fermuar ➤ Fermuar baskı ayağı
➤ Makineyi tekniğe uygun hazırlayınız.	➤ Baskı ayağını takınız. ➤ 1 numaralı diski takınız. ➤ Dikiş ayar kolunu 12 ye getiriniz.
➤ Kumaşınızı hazırlayınız.	
➤ Fermuar baskı ayağını yerine takınız.	➤ Baskı ayağını düzgün takınız.
	➤ Kumaşı baskı ayağının altına dikkatli yerleştiriniz.
➤ Kestiğiniz parçaları 1 cm'den kıvrıp ütöleyiniz.	➤ Kumaşı dikkatli ve düzgün bir şekilde baskı ayağının kıvrıntısına yerleştiriniz.
➤ Ütülediğiniz iki parçayı fermuarın uzunluğu kadar boşluk bırakıp dikişiniz.	➤ Örneğin fermuar 25 cm ise 25 cm bırakıp geri kalan yeri kıvrılan kısımları üst üste koyup dikiyoruz.
➤ Fermuarı, boşluk bıraktığınız kumaşın tersine yerleştiriniz.	➤ Kumaşı kaydırmadan işlemi yapınız. ➤ Kıvrırma payı fermuarın üstüne gelecek şekilde olsun.
➤ Kumaşın 1. kenarını 1 mm'den fermuar ile birlikte teyelleştiriniz.	➤ Fermuarın açık olan kısım kumaşın ucunda olacak.

	 <p>Şekil 4. 22: Fermuar çalışması</p>
<p>➤ Kumaşın 2. kenarını da 1-1,5 cm'den teyelleiniz.</p>	 <p>Şekil 4. 23: Fermuar dikimi</p>
<p>➤ Teyellediğiniz yerleri makinede net bir şekilde dikiş yapınız.</p>	
<p>➤ İpliklerini sağlamlaştırıp kesiniz.</p>	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Zikzak dikiş, sürfile, kapitone, kenar kıvrırma, nervür, zikzak dikiş makinesi ile yapılan uygulamalardandır.
2. () Dantel, fisto, harç, sutaşı, fermuar, düğme, kasnaksız makine nakışlarında kullanılan malzemelerden değildir.
3. () Kasnaksız makine nakışın da kumaş kasnak ile gerilir.
4. () Makinede yapılan nakışlar kullanışlı ve ekonomik olduğundan günlük hayatta kullandığımız eşyalar üzerine rahatlıkla uygulayabiliriz
5. () Kullanım alanlarına göre çeşitli ebatlarda makinede düğme dikilerek kullanıma hazır hâle getirilebilir.
6. () Makinenizi atölyenin herhangi bir yere yerleştiriniz.
7. () Makinede lastik dikerek esneklik sağlanabilir.
8. () Kıvrırma payı fermuarın üstüne gelmelidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-5

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun çalışma ortamı hazırlayarak tekniğe uygun kenar temizleme yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çeşitli kaynaklardan kenar temizleme teknikleri ile ilgili bilgi toplayınız.
- Kenar temizleme teknikleri uygulanmış ürünleri sınıfa getiriniz ve arkadaşlarımızla bu bilgileri paylaşınız.

5. KASNAKSIZ MAKİNE NAKIŞLARINDA KULLANILAN KENAR TEMİZLEME TEKNİKLERİ

5.1. Kenar Temizlemenin Önemi

Kasnaksız makine nakışlarında, ürünlerin kenarlarını temizleme tekniğini uygulamak, temizlik yönünden olduğu kadar görünüş yönünden de önemlidir. Yapılan ürünler ne kadar güzel olursa olsun kenar temizlemesi yapılmadığı zaman göze güzel görünmez.

5.1.1. Kenar Temizleme Tekniğini Seçerken Dikkat Edilecek Noktalar

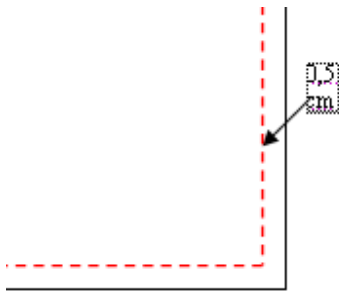
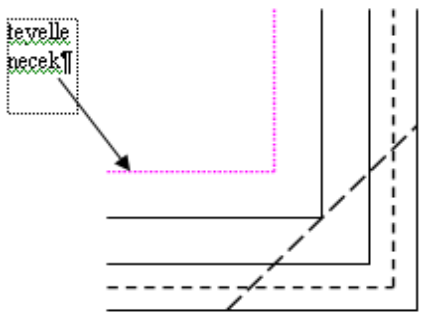
- Ürüne uygun olması
- Kumaş özelliğine uygun olması
- Desen özelliğine uygun olması
- Kullanılacak yere uygun olması
- Zevke uygun olması

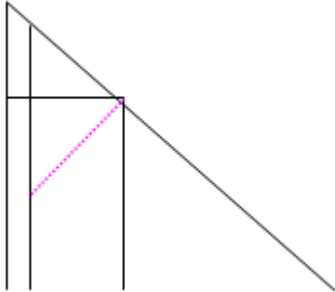
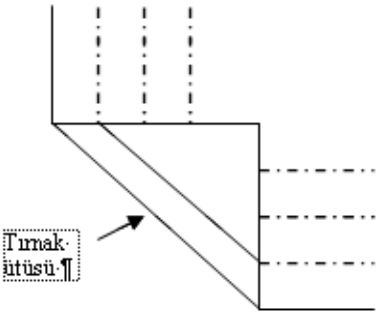
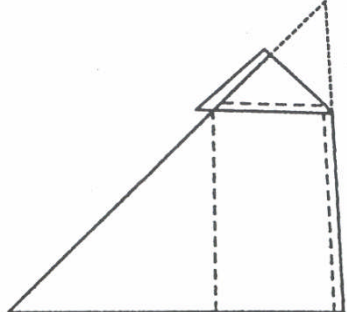
5.2. Kenar Temizleme Çeşitleri

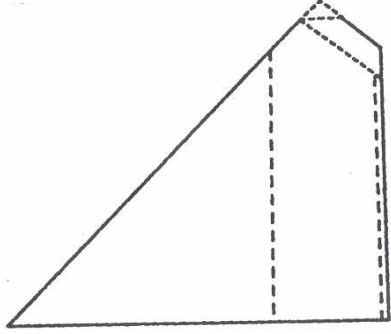
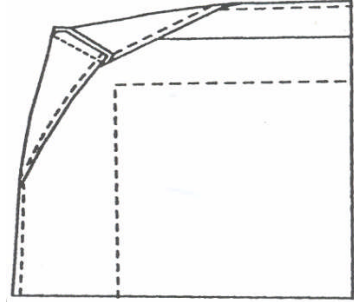
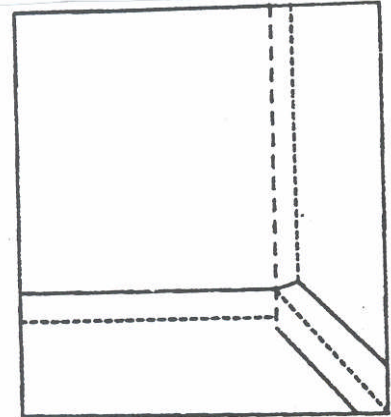
Ürünlerin kenarlarının temiz, estetik ve düzenli görünmesi için çeşitli kenar temizleme teknikleri uygulanır.

5.2.1. Köşe Çevirme

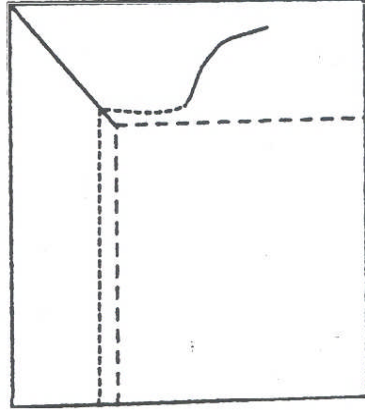
UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ İplik çekilerek düzeltilmiş kumaşın kenarlarından 0,5 cm içeriden iplik çekiniz.</p>	 <p>Şekil 5.1: 0.5 cm teyel alma</p>
<p>➤ Katlama payı olarak bitmiş kenar ölçüsünün iki katını ilave ederek teyel alınız (0,5cm'den sonra).</p>	 <p>Şekil 5.2: Köşe yapılacak yere katlama payı</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kumaşın köşesini, iki kenarını üst üste getirerek teyelleri çakışacak şekilde üçgen olarak katlayınız. 	 <p style="text-align: center;">Şekil 5.3: Köşeyi üçgen katlama</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Katladığımız kenarlara paralel geriye doğru katlayıp küçük bir üçgen oluşturunuz. ➤ Tırnak izi yapınız. 	 <p style="text-align: center;">Şekil5.4: Köşeyi açık katlama</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tekrar kenarları üst üste getirerek üçgen yapınız. ➤ Kat izi üzerinden minik teyel yapınız(0,5cm kadar). 	 <p style="text-align: center;">Şekil 5.5: Köşeyi üçgen katlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Teyel için İşlemeye Hazırlık modülüne bakınız.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kumaşın yüzüne çevirerek kontrol ediniz. ➤ Düzgün ise geriye çeviriniz. ➤ Teyel üzerinden makine dikişi yapınız. 	 <p style="text-align: center;">Şekil 5.6: Köşeyi ters çevirme</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Makine dikişinden sonra 0,5 cm'den kesiniz (üçgen tarafını) 	 <p style="text-align: center;">Şekil.5.7: Kumaşın kesimi</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dikiş payını ikiye açınız. ➤ Tırnak ütüsü yapınız. 	 <p style="text-align: center;">Şekil5.8: Dikiş payını açma</p>

- Köşeyi geriye çevirip iğne ile köşesini çıkartınız.
- İplik çektiğiniz 0,5cm den katlayarak teyel alınız ve ütöleyiniz.

Şekil 5.9: Teyel yapma

5.2.2. Oya Yaparak Kenar Temizleme

Oyanın birkaç çeşidi vardır. Örneğin; iğne oyası, mekik oyası, firkete oyası, tığ oyası vb. Bu oylar örülüp örtü üzerine dikilebilir veya örtü kenarına doğrudan yapılabilir. Biz burada önceden yapılmış tığ oyasını kumaşa tutturacağız.

Resim 5.1:Tığ oya örneği

UYGULAMA FAALİYETİ

Tığ oyasını kumaşın kenarına yerleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Köşe yapınız.	➤ Köşe yaparken dikkatli olunuz. Aksi taktirde kumaşı yanlış kesebilirsiniz(Bakınız köşe yaparak kenar temizleme).
➤ Önceden yapılmış tığ oyasını kumaşın kenarına yerleştiriniz.	➤ Tığ oyasının yerine iğne oyası, mekik oyası veya firkete oyası da olabilir.
➤ Teyelleyiniz.	➤ Dikkatli teyelleyiniz, kaynakları etkili ve verimli kullanınız.
➤ Dantel tuttururken uyguladığımız işlem basamaklarını uygulayarak oyanızı kumaşınıza tutturunuz.	➤ Elde çırpma dikişi ile de tutturabilirsiniz, kullandığınız iplik renginin kumaşa ve oyaya uygunluğuna dikkat ediniz.
➤ Teyeli sökünüz.	➤ Sadece teyeli sökünüz ve sökerken dikkatli olunuz.
➤ Ütüleyiniz.	➤ Ütüyü dikkatli kullanınız ve kumaşı dikkatli ütüleyiniz.

5.2.3. Hazır Bant ve Harçlarla Kenar Temizleme

Ürünlerin işleme ve kumaş özelliğine çeşitli harç ve bantlar ile kenar temizleme tekniği yapılır.

Resim 5.2: Hazır bant ve harçlarla kenar temizleme

UYGULAMA FAALİYETİ

Hazır bant ve harçlarla kenar temizleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürünün kenarını kıvrabilir veya katlayabilirsiniz. Ya da köşe yapabilirsiniz.	➤ Kumaşı kıvrırken dikkatli olunuz ve kıvrduğunuz payın eşit olmasına dikkat ediniz.
➤ Kıvrduğunuz veya katladığınız yerin üzerine hazır bant ya da harcı teyelleiniz.	➤ Hazır bant veya harcı kumaşın üzerine eşit pay bırakarak dikkatli teyelleiniz.
➤ Daha sonra makine de tutturunuz(Düz dikiş de olabilir veya ince susmalar ile de yapabilirsiniz.).	➤ Estetik görünüşe önem veriniz.
➤ Teyeli sökünüz.	➤ Teyeli dikkatli bir şekilde sökünüz.
➤ Ütüleyiniz.	➤ Tersinden ütü yapınız.

5.2.4. Aplike Yaparak Kenar Temizleme

Aplikelik kumaş düz olabileceği gibi desenli bir kumaş da olabilir. Aplikelik kumaş doğrudan doğruya kumaşın yüzüne yerleştirilir. Desen kumaşa geçirilir. Kenarlara gelen desen çizgilerinin birbirini takip etmesine dikkat edilerek applikesi yapılır ve kesilir.

Ürünün 2 yada 4 kenarına aplikelik kumaş 2 şekilde geçirilir. Birincisinde bant bütün parçadan hazırlanır. İkinci şekilde 4 ayrı parça hâlinde kesilir ve köşeler dikiş yapılarak birleştirilir.

Resim 5.3: Aplike yaparak kenar temizleme

UYGULAMA FAALİYETİ

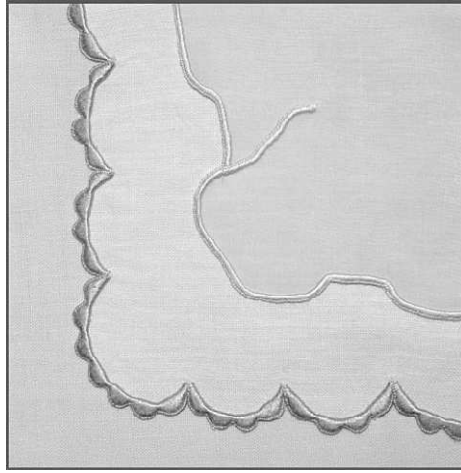
Aplike yaparak kenar temizleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürünün kenarına geçirmek üzere 6 cm genişliğinde ve ürün boyunda aplikelik kumaşı kesiniz (En ve boy ipliklerinin aynı olmasına dikkat ederek).	➤ Aplikelik kumaş 6 cm olabilir veya sizin istediğiniz ölçüde de olabilir. Bunu ürünün büyüklüğüne ve kullanacağınız yere göre ayarlayabilirsiniz. Kumaşı keserken düz boy ipliğine göre kesiniz.
➤ Ürünün kenarına ve ters tarafına bu kumaşı yerleştiriniz.	➤ Dikkatli bir şekilde yerleştiriniz.
➤ Kenarından içeriye doğru 0,5 cm'den kumaşı ve aplikelik kumaşı makinede dikiş yapınız (Kumaşın tersinden).	➤ Makinede kumaşı kaydırmadan dikkatli çekiniz, kaynakları etkili ve verimli kullanınız.
➤ Çektikten sonra aplikelik kumaşı yüzüne çeviriniz.	➤ İşi zamanında bitiriniz.
➤ Kumaşın kenarından (makinelik kenar) 1,5 cm'den teyel yapınız.	➤ Dikkatli ve kumaşı kaydırmadan teyelleyiniz.
➤ Ütüleyiniz.	➤ Ütüyü dikkatli kullanınız ve kumaşı dikkatli ütüleyiniz.
➤ Aplikelik kumaşın üstüne applike desenini çiziniz.	➤ Deseni dikkatli çiziniz (bakınız desen geçirme tekniklerine).
➤ Çizilen desenin üzerine makinede dikiş yapınız (Makinede sarmada yapılabilir.).	➤ Desenin tam üzerinden kaydırmadan makinesini çekiniz.
➤ Dikişin dışında kalan fazlalıkları kesiniz.	➤ Kesme işlemini, dikişe ve elinize dikkat ederek yapınız.
➤ Kumaşı tersinden ütüleyiniz.	➤ Ütüyü dikkatli kullanınız ve kumaşı dikkatli ütüleyiniz.

5.2.5. Makine Nakışı Yapararak Kenar Temizleme

Makine nakışı ile kenar temizleme tekniği 2 şekilde yapılır. 1'inci şekilde kumaşın kenarına makinede doğrudan susma, sarma, fisto veya şekilli zikzaklar yapılır. Kenardaki fazla kumaşlar kesilir.

2.inci şekilde kumaşın kenarı kıvrılıp teyellenir. Üzerine makinede şekilli zikzaklar yapılır. Biz şimdi 1 inci şekildeki gibi yapacağız.

Resim 5.4: Makine nakışı yaparak kenar temizleme (sarma yaparak)

UYGULAMA FAALİYETİ

Makine nakışı yaparak kenar temizleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Kumaşın ipliklerini çekip hazırlayınız.	➤ Kumaşın düz boy ipliğine dikkat ederek, ipliğini çekiniz.
➤ Makineyi zikzak dikişe ayarlayınız. İsteddiğiniz desenin diskini veya plakasını makineye takınız.	➤ Makineyi dikkatli hazırlayınız (Bakınız makinede zikzak dikiş yapma öğrenme faaliyetine).
➤ Kumaşı makinenin baskı ayağının altına yerleştiriniz ve baskı ayağını indiriniz (Gerekirse altına tela koyabilirsiniz.).	➤ Kaynakları etkili ve verimli kullanınız.
➤ Makineyi çalıştırınız ve işlem bitiminde baskı ayağını kaldırıp ürünü makineden çıkarınız.	➤ İşi zamanında bitiriniz.
➤ Alt, üst iplik temizliğini yapınız. Daha sonra susma, sarma veya zikzak dikişin kenarında kalan fazlalıkları kesiniz.	➤ Temizlik yaparken dikkatli olunuz, iplikleri sağlamlaştırırken ve keserken kumaşı kesmemeye özen gösteriniz.
➤ Ütüleyiniz.	➤ Ütüyü dikkatli kullanınız ve kumaşı dikkatli ütüleyiniz.

5.2.6. Püskül Yapararak Kenar Temizleme

Kenar temizleme tekniklerinden biri olan püskül, kumaş kenarına çeşitli büyüklükte püsküllerin tutturulması ile yapılır.

Resim 5.5: Püskül yaparak kenar temizleme

UYGULAMA FAALİYETİ

Püskül yaparak kenar temizleyiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Püskül boyundan 2 mm fazla mukavvadan dikdörtgen hazırlayınız.	
➤ Mukavvanın üzerine, püskülün kalınlığı kadar iplik sarınız.	➤ Püskül boyunu istediğiniz kadar yapabilirsiniz.
➤ Sağlam bir iplikle sarılan iplikleri tepeden sıkıca bağlayınız.	➤ Bağlama ipini uzun bırakınız.
➤ Mukavvaya sarılan ipliklerin bağlanmayan tarafından kesiniz.	➤ Püsküller aralıklı veya her tarafına tutturulur.
➤ Mukavvadan çıkarınız.	
➤ Bağlanan kısmın 1-1,5 cm aşağıdan ipliklerin etrafından sıkıca sarınız.	
➤ Bağlama ipinin ucunu tepe içine gizleyiniz.	
➤ Tepede bırakılan ipliklerden istediğiniz yere tutturunuz.	➤ İşlemeye Hazırlık modülüne bakınız.

Resim 5.6:Yastık alışması

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Kasnaksız makine nakışlarında, ürünlerin kenarlarını temizleme tekniği görünüş yönünden de önemlidir.
2. () Kenar temizleme de desen özelliği göz önüne alınmalıdır.
3. () Köşe çevirme kenar temizleme tekniği değildir.
4. () Oyalar örülüp örtü üzerine dikilebilir veya örtü kenarına doğrudan yapılabilir.
5. () Kenar temizleme tekniğinde hazır bant veya harç kullanılır.
6. () Aplikelik kumaş düz olabileceği gibi desenli bir kumaş da olabilir.
7. () Kumaşın kenarına makinede doğrudan susma, sarma, fisto veya şekilli zikzaklar yapılır.
8. () Fisto şekilli zikzaklar yapıldıktan sonra kumaşın kesilmesine gerek yoktur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-6

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortamda ürün özelliğine uygun ütü yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ütü yapma ve leke çıkarma tekniklerini araştırınız.
- Kasnaksız makine nakışlarında kullanılan malzemelerin ütü ısısına dayanıklılığını örnek parçalar üzerinde deneyiniz.
- Elde ettiğiniz sonucu arkadaşlarınızla paylaşınız.

6. ÜTÜ YAPMA

6.1. Bitmiş Ürünü Ütüleme

Ürünlerin yüzeyini düzelterek göze hoş görünmesini sağlamak için ütü ile yapılan işlemdir.

6.1.1. Ütülemenin Önemi

Ürüne, güzel ve estetik bir görünüm ve dayanıklılık sağlar. Ürünün çabuk kirlenmesini önler.

6.1.2. Ürünü Ütülemede Kullanılan Araç ve Gereçler

- Ütü (elektrik ütüler, buharlı ütüler, sanayi ütüler, pres ütüsü vb.)
- Ütü masası (Ütü masasının üzeri fazla sert veya yumuşak olmamalı, masanın üzerine keçe ya da battaniye yerleştirip iki kat Amerikan ile kaplanmalıdır.)
- Ütü bezi (İnce mermerşahiden yapılır.)
- Su ve su kabı (Buharlı ütüler için saf su kullanılmalı, kireçlenmeyi önler.)
- Küvet (Ütü bezini nemlendirirken kullanılır.)
- Kola (Sertlik, parlaklık, dayanıklılık sağlar.)

6.1.3. Ürün Özelliğine Göre Ütü Yapmak

- İpliğin ham maddesinin özelliğine dikkat edilmelidir.
- Ürünün özelliğine dikkat edilmelidir.
- İşleme tekniğine dikkat edilmelidir.
- Üründe kullanılan malzemeye dikkat edilmelidir.

Kumaşın Cinsi	Sıcaklık Derecesi	Nemlilik
Naylon Orlon Perlon	50 -80 Derece	Kuru olarak ütülenir.
Viskon (Suni yün) Gabardin Reyon	80 -110 Derece	Çok hafif nemlendirilerek ütülenir.
İpek	110 -130 Derece	Hafif nemlendirilerek ütülenir.
Yün	130- 190 Derece	Nemli bezle ütülenir.
Pamuk	170 190 Derece	Hafif nemli olarak ütülenir.
Saf keten	190–220 Derece	Çok ıslatılarak ütülenir.

Tablo 6.1: Nakış yapımında kullanılan çeşitli kumaşlar, ısıya dayanma dereceleri ve şartları

6.1.4. İşlenmiş Ürünü Ütülerken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar

- Ütü ısısının ayarının ürünün iplik özelliğine göre yapılması,
- Ütü bezi kullanılması,
- Boy ipliği yönüne doğru ütülenmesi,
- Kuvvetle bastırarak ütünün ağırlığının kumaşa verilmemesi,
- Ütüyü pamuk, keten gibi sık dokunuşlu kumaşlar üzerinden kaydırarak diğerleri üzerinde aşağı yukarı kaldırıp indirerek hareket ettirilmesi,
- Sim, sırma, payet gibi işlemelerin üzerine ütü basılmaması,
- İğne üzerine ütü basılmaması,
- İz yapmaması için teyel üzerine hafifçe ütü basılması, teyel söküldükten sonra iyice ütülenmesi gerekir.

6.2. Ütüden Sararan Yerlerin Temizlenmesi

Ütü yaparken sararırsa oksijenli su ile ya da 1litre su içine 1/ 2 kahve kaşığı boraks konarak hazırlanan karışımla yıkanabilir.

6.2.1. Kola

Ürünlere parlaklık, sertlik ve dayanıklılık vermek amacı ile özellikle oya ve dantellerde kullanılır.

Kola çeşitleri:

- **Bitkisel kolalar:** Nişasta, patates, pirinç, arap zankı
- **Hayvansal kolalar:** Yumurta akı, jelatin
- **Plastik kolalar**

UYGULAMA FAALİYETİ

Ütü yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ütü masasını hazırlayınız.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Ütüyü hazırlayınız.	➤ Kullanacağınız araç gereci doğru seçiniz.
➤ Ütü bezi hazırlayınız.	➤ Ütü beziniz temiz olmalıdır.
➤ Ütünün su kazanını doldurunuz.	➤ Sanayi tipi ütülerde kazana su doldurma önemlidir.
➤ Ütü ısısını ayarlayınız.	➤ Ütü ısısını iplik özelliğine göre ayarlayınız.
➤ Ürünü ütü masasına yerleştiriniz.	➤ Ürünü masaya doğru yerleştiriniz.
➤ Ürünün ütüsünü yapınız.	➤ İplik özelliğine göre ütü yapınız.
➤ Ütü kazanını boşaltınız.	➤ Buharı dışarı verilerek boşaltılır.
➤ Ütü masasının üstünü ve çevresini temizleyiniz.	➤ Dikkatli olunuz.
➤ Ütünün alt üst temizliğini yapınız.	➤ Ütünün altı kirli bırakılmamalıdır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. İşlemenin yüzeyini düzeltmek, ürünün göze hoş görünmesini sağlamak için yapılır.
2. Ütü masasının üzeri fazla sert veya olmamalıdır.
3. Ütünün kireçlenmemesi için kullanılmalıdır.
4. Kola ürünlere, ve sağlar.
5. Kumaş yönünde ütülenmelidir.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

6. Aşağıdakilerden hangisi sert keten kumaşlar için ütüleme derecesidir?
A) 210 °C
B) 120 0C
C) 180 0C
D) 160 0C
7. Ütüleme yaparken aşağıdaki araç kullanılmaz?
A) Küvet
B) Ütü
C) Ütü masası
D) Toplu iğne
8. Pamuklu kumaşlar için ütü ısısı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?
A) 50 0C
B) 110 0C
C) 180 0C
D) 210 0C

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-7

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında ürünlerin kalite kontrolünü ve leke temizleme yöntemlerini öğrenip uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde üretim yapan atölyelerde kalite kontrol konusunu araştırınız.
- Topladığınız verileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Eşitli kumaşlarda leke yöntemlerini uygulayarak deneyiniz.
- Sonucunu rapor hâline getirerek sınıf ortamında paylaşınız.

7. KALİTE KONTROL

Kalite kontrolün amacı, uyulması gereken kurallar ile ürün arasındaki farklılıkları tespit etmektir. Üretim sonucu ortaya çıkan ürünlerin kullanım uygunluğunu belgelemektir. Hatalı ürünlerin düzeltilmesi veya yenilenmesidir.

7.1. Alt İplik Temizleme

Ürünlerin alt ipliklerini iğne ye takarak işlemenin içinden geçirerek makasla kesilip ürünün alt kısmı temizlenir.

7.2. Üst İplik Temizleme

Ürünler, işleme esnasında ve sonra incelenerek işleme eksiklikleri veya hatalı işlenmiş yerler düzeltilir. Ürünlerin yüzeyinde kalan iplikler iğne, tıg yardımı ile işlemelerin içine yerleştirilir.

7.3. Tela Temizleme

Kumaşa farklı usullerle tutturulan ara katmandır. Nakışta kumaşın direncini artırmak için kullanılır. Belli bir sertlik ve form verir, takviye eder ve muntazam olmasını sağlar.

7.3.1. Suda Eriyen Telalar

Ürün tamamlandıktan sonra su içinde bekletilerek veya su püskürterek telanın kaybolması sağlanır.

7.3.2. Isı İle Eriyen Tela Temizliği

Ürünün işlemedi tamandıktan sonra ütü ile tela kaybolur.

7.3.3. Kâğıt Tela Temizliği

Ürünün işlemedi tamandıktan sonra tersindeki tela yırtılarak temizlenir. Yırtılması kolaydır ve çabuk temizlenir.

7.3.4. Yapışkan Tela Temizliği

Ürün tamandıktan sonra ince uçlu makas ile fazlalıklar kesilerek temizlenir.

7.4. Leke Çeşitleri

Kirletici bir maddenin yüzey üzerinde bıraktığı iz, kumaş veya ürün üzerinde oluşan kirlere dir. Makine yağı, toz, pas, kan vs. ürün üzerinde leke oluşturur.

7.4.1. Leke Temizlemede Kullanılan Araç ve Gereçler

-
- Leke çıkarıcılar; çözücüler (soda, su, alkol)
- Temizleyiciler(sabun, deterjan)
- Ovucular ve emiciler (tuz, talk pudrası)
- Alkaliler (amonyak, soda)
- Asitler (limon suyu, sirke)
- Ağartıcılar (oksijenli su, çamaşır suyu)
- Mulaj kâğıdı, küvet, ütü bezi, temizlik bezi, ütü

7.4.2. Leke Temizleme Yöntemleri

Tamponlama yöntemi
Buharlama yöntemi

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Kalite kontrol yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürünün ölçülerinin uygunluğunu kontrol ediniz.	➤ Müşteri memnuniyetine önem veriniz.
➤ Hatalı ve eksik işlenmiş yerleri tespit ediniz.	➤ Dikkatli kontrol ediniz.
➤ Alt iplik temizliğini yapınız.	➤ Temiz ve titiz çalışınız.
➤ Üst iplik temizliğini yapınız.	➤ Temiz ve titiz çalışınız.
➤ Tela temizliğini yapınız.	➤ Temiz ve titiz çalışınız.
➤ Leke kontrolü yapınız.	➤ İş disiplinine sahip olunuz.
➤ Leke temizliğini yapınız.	➤ Temiz ve titiz çalışınız.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Yağ lekesi çıkarınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürünü yerleştiriniz.	➤ Lekeyi tespit ediniz.
➤ Temizleme bezine sabun sürünüz.	➤ Bez ince ve yumuşak kumaş olmalıdır.
➤ Lekeyi temizleyiniz.	➤ Yuvarlak hareketlerle dıştan içe doğru yapınız.
➤ Temiz su ile durulayınız.	➤ Sabun kalıntısı olmamalıdır.
➤ Kurumasını bekleyiniz.	➤ Nemliken ütü yapılırsa sararır.
➤ Ütüleyiniz.	➤ Ayrıntılı bilgi için bk. İşlemeye Hazırlık modülü

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Kasnaksız makine nakışında kalite kontrol önemli değildir.
2. () Kasnaksız makine nakışında alt iplik temizliği yapılır.
3. () Kasnaksız makine nakışında hatalı yapılan yerler düzeltilir.
4. () Kasnaksız makine nakışında oluşan lekeler özelliğine göre temizlenir.
5. () Kasnaksız makine nakışında kullanılan telalar temizlenmeyebilir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

Bu modülden faydalanarak 40x40 ölçülerinde yastık çalışınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için Evet, kazanamadıklarınız için Hayır kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Kasnaksız makine nakışı tekniğine uygun model araştırdınız mı?		
2. Model tespit ettiniz mi?		
3. Kompozisyon hazırladınız mı?		
4. Kumaş hesabı yaptınız mı?		
5. Kumaşı hazırladınız mı?		
6. Ürüne ve kumaşa uygun iplik belirlediniz mi?		
7. Süsleme yapmak için yardımcı malzeme seçtiniz mi?		
8. Köşe yaptınız mı?		
9. Köşeyi ütilediniz mi?		
10. Ürüne uygun oya seçtiniz mi?		
11. Kumaşa uygun hazır bant veya harç seçtiniz mi?		
12. Kumaşa uygun aplikelik kumaş seçtiniz mi?		
13. Makine nakışı yaparak kenar temizleme tekniğini kumaşa uygun seçtiniz mi?		
14. Püskül yaptınız mı?		
15. Ürünün ütüsünü yaptınız mı?		
16. Ürün ölçülere uygun mu?		
17. Ürünün kalite kontrolünü yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru
5	Yanlış
6	Doğru
7	Doğru
8	Doğru

ÖĞRENME FALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	Yanlış
2	Doğru
3	Doğru
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Doğru

ÖĞRENME FALİYETİ-3 CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Yanlış
6	Doğru
7	Yanlış
8	Doğru

ÖĞRENME FALİYETİ-4 CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Yanlış
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Doğru

ÖĞRENME FALİYETİ-5 CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Yanlış
4	Doğru
5	Doğru
6	Doğru
7	Doğru
8	Yanlış

ÖĞRENME FALİYETİ-6 CEVAP ANAHTARI

1	Ütü
2	Yumuşak
3	Saf su
4	Sertlik, parlaklık ve dayanıklılık
5	Boy ipliği
6	A) 210
7	D) Toplu iğne
8	C) 180

ÖĞRENME FALİYETİ-7 CEVAP ANAHTARI

1	Yanlış
2	Doğru
3	Doğru
4	Doğru
5	Yanlış

KAYNAKÇA

- AĞAÇ Saliha, Birsen ÇİLEROĞLU, **Kalite Kontrol** Ya-Pa Yayınları, 1981.
- ALPASLAN AKER Sabiha, **Tasarım**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul,1981.
- BAŞARIR Enver, Harun ÇAKIR, Zehra Füsun ÖZKAN, Aydın MUTLU, **Standardizasyon ve Kalite**, Ekim, 2001.
- BERKER Nurhayat, **İşlemeler**, Yapı ve Kredi Bankası Kültür ve Sanat, İstanbul, 1981.
- BERKER Nurhayat, **Sanat Dünyamız**, Yapı ve Kredi Bankası Kültür ve Sanat, yıl -1, sayı-2,1974.
- ERONÇ Perihan, **Giyim Süsleme Teknikleri**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1984.
- KORKUSUZ YÜKSEL Süheyla, **Nakış**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1997.
- KORKUSUZ YÜKSEL Süheyla, **Nakış**, Devlet kitapları, Emel Matbaacılık, Ankara, 1988.
- www.fiyonk.net/.../